

8.5 ประเภทของกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนมีขอบเขตและข่ายงานกว้างขวางมาก ดังนั้นชนิดและประเภทของกิจกรรมจึงมีมากมายตามไปด้วย ซึ่งขึ้นอยู่กับแนวความคิด จุดมุ่งหมาย ตลอดจนปรัชญาของการจัดการศึกษา ระดับประเภทของสถานศึกษา ระดับประเภทของสถานศึกษาและความสนใจของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามได้มีผู้พยายามจำแนกประเภทของกิจกรรมนักเรียนไว้ต่าง ๆ กัน

เดล เอ็ม โบท์แมน และคณะ (Dale M. Boughman and other 1969 : 185-201) ได้จำแนกประเภทของชนิดของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. สถานนักเรียน
2. ชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ
3. การจัดทำวารสาร
4. การจัดแสดงทางศิลปะ
5. การแสดงละคร
6. การแสดงดนตรี
7. การลูกเสือและอนุภาค
8. การทัศนอาจร

วี ปราก้าช (V. Pragash 1969 : 113-117) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้สรุปประเภทของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมด้านส่งเสริมการติดต่อสื่อสาร
2. กิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงเช่น ดนตรี ละคร
3. กิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เช่น การทัศนอาจร การเดินร่ำ งานรื่นเริง งานฉลอง

การรับประทานอาหารร่วมกัน

4. กิจกรรมกีฬาและกรีฑา
5. ชุมนุมทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ ชุมนุมสังคมศึกษา เป็นต้น

6. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือชุมชนการช่วยเหลือผู้ประสบภัยตกทุกข์ได้ยาก

7. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาอื่น ๆ

หนังสือ ทัศนาคินทร์ (หนังสือ ทัศนาคินทร์ 2513 : 83-86) ได้กำหนดประเภทของกิจกรรมนักเรียนออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมการสังคมและสันตนาการ
2. ด้านการส่งเสริมให้รู้จักการปกครองตนเอง
3. ด้านเกี่ยวกับกีฬาและกรีฑา
4. ด้านเกี่ยวกับการจัดตั้งชุมนุมวิชาการต่าง ๆ
5. ด้านเกี่ยวกับการพิมพ์และเอกสารการพิมพ์ต่าง ๆ

สมคิด ตีร์คีมี (สมคิด ตีร์คีมี 2519 : 12-14) ได้แบ่งกิจกรรมนักเรียนออกเป็น 9 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. สถานักเรียน
2. กิจกรรมเกี่ยวกับวิชาการ
3. กิจกรรมกีฬาสุขภาพและอนามัย
4. กิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม วัฒนธรรมและจริยธรรม
5. กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปะและการดนตรี
6. กิจกรรมเกี่ยวกับการพูดและการพิมพ์
7. กิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์
8. กิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการอาชีพ
9. กิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคม

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 106-107) ได้แยกประเภทของกิจกรรมนักเรียนไว้โดยละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เช่น สถานักเรียน กรรมการนักเรียน
2. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ชุมนุมบำเพ็ญประโยชน์ ชุมนุมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรณรงค์เพื่อทำความสะอาดถนนหนทาง การพัฒนาวิชาการ กิจกรรมลูกเสืออนุภาค ฯลฯ

3. กิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬาและกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาสี เป็นต้น

4. กิจกรรมที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย เช่น กิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติไทย กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เป็นต้น

5. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูด การแสดง การโต้วาที ปาฐกถา

6. กิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรี เช่น วงดนตรีไทย วงดนตรีสากล วงดุริยางค์ วงดนตรีพื้นเมือง เป็นต้น

7. กิจกรรมที่เกี่ยวกับวิชาการได้แก่ ชุมนุมวิชาการต่าง ๆ

8. กิจกรรมที่เกี่ยวกับเอกสารการพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ โรงเรียน ข่าวสาร แผ่นปลิว เป็นต้น

9. กิจกรรมเฉพาะกลุ่มที่สนใจเฉพาะเรื่อง เช่น การสะสมแสตมป์ การสะสมรูปภาพ เป็นต้น

10. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการเสริมวิชาการ ได้แก่ การจัดทัศนศึกษา การบรรยายพิเศษ การอภิปรายต่าง ๆ เป็นต้น

วันนอร์ มะทา (วันนอร์ มะทา 2523 : 5) ได้กล่าวถึงประเภทของการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยได้กล่าวถึงความคิดเห็นของนักการศึกษาสำคัญ ๆ ดังนี้

แมคคาวน์ (McKown) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าการแบ่งประเภทของกิจกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาควรมีดังนี้

1. กีฬา
2. ละคอน
3. ดนตรี
4. การจัดทำหนังสือพิมพ์
5. ความสนใจพิเศษ
6. กิจกรรมเพื่อการปกครองตนเองของนักเรียน
7. กิจกรรมอื่น ๆ

บลันท์และคลอสไมเยอร์ (Blount and Klausmeier) ได้จำแนกประเภทของกิจกรรมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมประเภทด้านวิชาการ งานอดิเรก การให้บริการและระบบที่ให้สมาชิกช่วยตัวเอง

2. กิจกรรมประเภทที่จัดขึ้นเฉพาะนักเรียนชายหรือหญิง และกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม
3. กิจกรรมประเภทการปกครองและการบริการ
4. กิจกรรมประเภทกรีฑา ดนตรี ละคอน ศิลป หนังสือพิมพ์
5. กิจกรรมประเภทการเข้าสมาคม
6. กิจกรรมประเภทจัดแคมป์

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ 2517 : 6-7) ได้จัดแยกประเภทการจัดกิจกรรมนักเรียนที่วัดขึ้นตามสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในประเทศไทย ไว้ดังนี้

1. การปกครองหรือการบริหาร เช่น สภานักเรียน กรรมการนักเรียนของโรงเรียน
2. การบำเพ็ญประโยชน์ เช่น กลุ่มอาสาสมัครทำงานในห้องสมุด
3. ศาสนาและสังคมสงเคราะห์ เช่น อนุภาชาด ชุมนุมยุวพุทธ ฯลฯ
4. การฝึกหัดเข้าสังคม เช่น การจัดรับรองแขก ชุมนุมวัฒนธรรมไทย
5. การกีฬา เช่น ชุมนุมฟุตบอลล์ ชุมนุมตะกร้อ
6. ด้านวิชาการ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ฯลฯ
7. การพิมพ์ เช่น วารสารของชุมนุมวิชาการ
8. การประชุม เช่น นักเรียนจัดบรรยายหรืออภิปรายกันเอง
9. การรื่นเริง หรือนันทนาการ เช่น ชุมนุมละคอน ชุมนุมดนตรี
10. กิจกรรมเบ็ดเตล็ดจัดขึ้นตามความสนใจของนักเรียน เช่น ชุมนุมสะสมแสตมป์

ชุมนุมถ่ายรูป ฯลฯ

ระดับ นิลพังกา (ระดับ นิลพังกา 2524 : 77- 79) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. กิจกรรมประเภทที่โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัด เช่น ห้องสมุด การแนะแนว กีฬา ลูกเสือ อนุภาชาด เนตรนารี ยุวภาชาด โฮมรูม กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญ กิจกรรมส่งเสริม ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น
2. กิจกรรมประเภทที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัด เช่น สภานักเรียน ชุมนุม หรือชมรมต่าง ๆ กิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ เป็นต้น
3. กิจกรรมประเภทที่ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัด เช่น ศูนย์เยาวชน ยุวเกษตร ยุวพุทธสมาคม ศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

ดังได้กล่าวแล้วว่า การจัดประเภทของกิจกรรมนักเรียนมากมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน อย่างไรก็ตามจากแนวคิดต่าง ๆ เหล่านี้ กิจกรรมนักเรียนสามารถรวบรวมเป็นหมวดหมู่ ตามลักษณะและจุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละชนิดได้ดังนี้ (เชาวน์ มณีวงศ์ 2527 : 126)

1. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการปกครอง เช่น สภานักเรียน กรรมการนักเรียน
2. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวิชาการ เช่น ชุมนุมวิชาการต่าง ๆ การแสดงปาฐกถาการบรรยายพิเศษ การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น
3. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนาและการช่วยเหลือชุมชน เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ การอาสาพัฒนาชนบท กิจกรรมลูกเสือ อนุภาษาต เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์
4. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมไทย เช่น ดนตรีไทย การแสดงละคร การร่วมกิจกรรมตามเทศกาลสำคัญ ๆ ทางศาสนา และวัฒนธรรม เป็นต้นว่า วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา
5. กิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬาและกรีฑา เช่น ชุมนุมกีฬาต่าง ๆ การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน การจัดกีฬาเพื่อการสันตนาการ เพื่อการผ่อนคลายทางอารมณ์ และร่างกาย

อาจสรุปได้ว่าการจัดประเภทของกิจกรรมนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับปรัชญา แนวความคิด จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นประเภทของกิจกรรมนักเรียน จึงมีความหลากหลาย และเปลี่ยนแปลงไปตามองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนในช่วงนั้น ดังนั้นในปัจจุบันนี้เมื่อกล่าวถึงประเภทของกิจกรรมนักเรียนที่จัดดำเนินการอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ นั้น จะต้องอ้างถึงคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้จัดแบ่งกิจกรรมนักเรียนออกเป็น 10 ประเภท ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 2)

1. กิจกรรมลูกเสือหรือยุวกาชาด หรือเนตรนารีหรือกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

4. กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
5. กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
6. กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
7. กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
8. กิจกรรมทัศนศึกษา
9. กิจกรรมนันทนาการ
10. กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร

กิจกรรมทั้ง 10 ประเภท โรงเรียนอาจจัดเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ในกิจกรรมย่อย ๆ ในกิจกรรมใหญ่ได้หลาย ๆ กิจกรรม ซึ่งอาจใช้ชื่อแตกต่างกันออกไป หลักการพิจารณาว่าจะจัดกิจกรรมย่อยอะไรและใช้ชื่อว่าอย่างไร จึงจะต้องถูกต้องตามระเบียบนั้น ควรจะต้องดูประโยชน์ที่เด็กจะได้รับว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมทั้ง 11 ข้อนั้นหรือไม่ ตัวอย่างกิจกรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอยู่ซึ่งควรนับเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งได้ เช่น (กระทรวงศึกษาธิการ 2527 : 251)

— คณะกรรมการนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการปกครองและระบอบประชาธิปไตย นักเรียนที่ได้รับเลือกตั้ง เป็นคณะกรรมการนักเรียน จะดำรงตำแหน่งและปฏิบัติงานติดต่อกันตลอดภาคเรียนหรือตลอดปีการศึกษา ก็ถือได้ว่าได้เข้าร่วมกิจกรรมตามหลักเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว

— กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน ถ้านักเรียนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการดำเนินงานหรือสมาชิกที่อาสาสมัครทำหน้าที่ผู้ขายสินค้า การทำบัญชี การตรวจสอบจำนวนสินค้าอย่างสม่ำเสมอตามที่ได้รับมอบหมาย ก็ถือว่าเด็กได้ผ่านกิจกรรมสหกรณ์ไปแล้ว

— กิจกรรมประเภทนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่กว้างมาก ดังนั้น โรงเรียนควรแยกออกเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ได้มากมาย โดยแยกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. กิจกรรมด้านส่งเสริมการศึกษา ซึ่งกีฬาที่มีความหมายกว้างขวางเช่นกัน ดังนั้นควรระบุว่าจะเป็นกีฬาประเภทใด ด้วยการจัดตั้งเป็นชุมนุมต่าง ๆ เช่น ชุมนุมฟุตบอล ชุมนุมบาสเกตบอล เป็นต้น เพื่อนักเรียนจะได้เลือกเข้าร่วมกิจกรรมได้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล

2. กิจกรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ อาจแยกเป็นชุมนุมดนตรีไทย ชุมนุมดนตรีสากล ชุมนุมขับร้องเพลงประสานเสียง ชุมนุมละคร ชุมนุมฟ้อนรำ เป็นต้น

3. กิจกรรมที่เกี่ยวกับงานอดิเรก เช่น ชุมนุมสะสมดวงตราไปรษณีย์ ชุมนุมถ่ายรูป ชุมนุมประดิษฐ์ดอกไม้ เป็นต้น

สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมงานวิชาการในหลักสูตร เช่น ชุมนุมสังคมศึกษา ชุมนุมวิทยาศาสตร์ ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมภาษาอังกฤษ ฯลฯ นั้น ควรจัดให้ต่างไปจากการเรียนการสอนวิชาการของหมวดวิชาดังกล่าว ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นเนื้อหาวิชา แต่กิจกรรมส่งเสริมวิชาการควรมุ่งเน้นให้ได้รู้จักการนำเอาความรู้ในห้องเรียนมาแสดงเป็นผลงาน เช่น การจัดนิทรรศการ การประกวด การสาธิต การแสดง เป็นต้น ซึ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักวิธีการทำงานร่วมกันเป็นสำคัญ ดังนั้น ชุมนุมทางวิชาการ จึงไม่จำเป็นต้องสังกัดกับหมวดวิชา แต่ควรได้รับการสนับสนุนจากหมวดวิชา ในด้านครูที่ปรึกษาและอุปกรณ์ที่จำเป็น

8.6 หลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียนมีความสำคัญและมีคุณประโยชน์อย่างยิ่ง แต่การจัดกิจกรรมนักเรียนจะมีความสำคัญและบังเกิดประโยชน์มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลาย ๆ ประการ องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ หลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้จะต้องสอดคล้องกับนโยบาย แนวคิด จุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบันการศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านได้พยายามเสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

แอนเตอร์สันและแวนไดค์ (Lestes W. Anderson and Lauren A. Vandyke 1963:252-253)

ได้เสนอหลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรมาจากความสนใจของนักเรียน
2. กิจกรรมต่าง ๆ จะดำเนินไปได้ดีนั้นจะต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายของนักเรียน
3. โรงเรียนควรจัดครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ที่มีคุณภาพและความเหมาะสม ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างพอเพียง
4. นักเรียนจะต้องมีตัวแทนในการจัดกิจกรรมทั้งหลาย

5. หัวหน้าสถานศึกษาควรมีสิทธิยับยั้งการจัดกิจกรรมที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เหมาะสมได้

6. ควรมีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา สภาอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง อย่างมีประสิทธิภาพ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ 2520 :112-120) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการจัดกิจกรรมนักเรียนจากแนวความคิดของ พอล บี. จาคอบสัน (Paul B. Jacobson) เจมส์ ดี ลอกสดอน (James D. Logsdon) และโรเบิร์ต อาร์ วีกแมน (Robert R. Wiegman) แล้วได้สรุปเป็นกฎเกณฑ์และแนวทางในการพิจารณาจัดกิจกรรมนักเรียนได้ดังนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการ

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนควรจะเป็นไปโดยความสมัครใจ

1.2 การแนะนำให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมควรจะเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของบริการการแนะแนวของโรงเรียน

1.3 ระเบียบกิจกรรมนักเรียนรวมทั้งการประเมินผล การเข้าร่วมกิจกรรมควรจะเป็นส่วนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในระเบียบถาวร

1.4 ควรจะมีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียน

1.5 ควรจะคัดเลือกอาจารย์ที่มีคุณภาพเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนและจัดการฝึกอบรมเพื่อให้อาจารย์เหล่านั้นเป็นที่ปรึกษากิจกรรมที่มีคุณภาพ

1.6 ภารกิจของอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนควรจะพิจารณา นับเป็นส่วนหนึ่งของปริมาณงานของครู

1.7 กิจกรรมที่ควรจะทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาารู้สึกว่าตัวเองเป็นอิสระจากการบีบบังคับจากชุมชนหรือองค์การภายนอก

2. การบริหารและการนิเทศ

2.1 คณะกรรมการวางแผนกิจกรรมนักเรียน ควรจะประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มบุคคลที่สนใจในกิจกรรมนักเรียน

2.2 ครูใหญ่หรือหัวหน้าสถานศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนักเรียน แม้ว่าในบางกรณีอาจมอบหมายให้ผู้อื่นปฏิบัติหน้าที่แทนได้บ้าง

2.3 การบริหารกิจการนักเรียนควรจะให้สมดุลย์กันระหว่างกิจกรรมกีฬาและ
กิจกรรมที่ไม่ใช่กีฬา

2.4 กิจกรรมนักเรียนควรจะได้รับ การสนับสนุนทางการเงินอย่างพอเพียง

2.5 กระบวนการของการรับ การจ่าย การทำบัญชีเงิน กิจกรรมของนักเรียนนั้น
นักเรียนควรจะได้รับรู้ มีทัศนคติที่ถูกต้องและมีกิจนิสัยที่ดีในการใช้เงิน

2.6 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียนควรจะทำเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

3. ธรรมชาติของโปรแกรมกิจกรรมนักเรียน

3.1 จุดประสงค์ของกิจกรรมแต่ละอย่าง ควรระบุให้ชัดเจน เพื่อว่าการประเมินผล
นั้นจะได้ตรวจสอบว่าได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่

3.2 โปรแกรมกิจกรรมที่จัดควรให้สมดุลย์ทั้งแนวนอนและตามแนวตั้ง

3.3 กระบวนการในการเริ่มต้นกิจกรรมใหม่ ควรจะตั้งอยู่บนรากฐานของความ
รับผิดชอบ ง่ายในการปฏิบัติ และดำเนินงาน เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับความ ต้องการของนักเรียน

3.4 ควรจะขอคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะจากสมาชิกของกิจกรรมแต่ละอย่างเมื่อ
สิ้นฤดูหรือสิ้นปีว่ากิจกรรมนั้น ๆ ควรจะกระทำในปีต่อไปหรือไม่

4. การกำหนดระยะเวลา

4.1 การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมควรจะได้รับ ความสนใจเช่นเดียว
กับการพัฒนาโปรแกรมกิจกรรมนักเรียน

5. การวางแผนโปรแกรมกิจกรรม

5.1 โปรแกรมของกิจกรรมที่ดี ควรจะให้ นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

5.2 การแข่งขันระหว่างกลุ่มควรจะต้องอยู่บนรากฐานของประโยชน์ทางการศึกษา
มากกว่าที่จะเป็น เพราะความกดดันของผู้อุปถัมภ์รายการหรือจากหน่วยงานภายนอก

5.3 จุดประสงค์ของการเข้าร่วมในการแข่งขัน ควรจะสอดคล้องกับจุดประสงค์
ของการจัดกิจกรรมที่ได้วางไว้

5.4 โรงเรียนต้องรับผิดชอบทั้งทางกายและทางจิตของนักเรียนที่เข้าร่วมการแข่งขัน

5.5 รางวัลในการเข้าร่วมการแข่งขันควรมีคุณค่าภายในมากกว่าคุณค่า
ภายนอก

พินัส หันนาคินท์ (พินัส หันนาคินท์ 2513 : 174-177) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ
หลักในการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. กิจกรรมทุกประเภทจะต้องอยู่ใต้ความควบคุมของโรงเรียน เพื่อให้กิจกรรมเหล่านี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ได้ผลตามความมุ่งหมายของโรงเรียน ดังนั้นก่อนที่นักเรียนจะลงมือทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม จะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษาหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายอำนาจจากหัวหน้าสถานศึกษาแล้ว
2. กิจกรรมทุกอย่างที่จัดขึ้นจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะส่งเสริมความเจริญในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน
3. หัวหน้าสถานศึกษาจะต้องมีอำนาจสิทธิเด็ดขาดในอันที่จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติกิจกรรมใด ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ
4. จำนวนชนิดและประเภทของกิจกรรมในโรงเรียนจะต้องเป็นไปตามส่วนของจำนวนนักเรียนและความต้องการของนักเรียนและโรงเรียนพร้อมที่จะจัดให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย
5. โรงเรียนจะต้องมีวิธีการจำกัดนักเรียนคนหนึ่ง ๆ ไม่ให้เข้าร่วมในกิจกรรมมากเกินไป
6. โรงเรียนควรจัดให้มีการแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่จะเข้าร่วมนั้นเพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจและความเหมาะสมอื่น ๆ
7. โรงเรียนควรพยายามหาทางส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการ
8. นักเรียนและครูในโรงเรียนเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิให้เข้าร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
9. กิจกรรมต่าง ๆ จะต้องจัดขึ้นในโรงเรียน เว้นแต่สภาพของกิจกรรมไม่เปิดโอกาสให้ทำเช่นนั้น เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการทัศนอาจร เป็นต้น
10. การใช้สถานที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องกำหนดวันเวลาให้แน่นอนเพื่อจะได้ไม่เกิดการใช้สถานที่ซ้อนกัน หรือจัดกิจกรรมเหมือนกันซ้อนกัน ดังนั้นจึงต้องมีศูนย์กลางสำหรับคอยควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นหน้าที่ของผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายกิจการนักเรียน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนมอบหมาย
11. โรงเรียนมีหน้าที่จะต้องควบคุมและแนะนำเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของกิจกรรมทุกประเภท
12. เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ครูใหญ่จะต้องแต่งตั้งครูผู้ควบคุมแนะนำของแต่ละกิจกรรม

13. การจัดกิจกรรมพยายามจัดภายในเวลาเรียน หากมีกิจกรรมจะต้องจัดนอกเวลาเรียน จะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ

14. ถือว่ากระบวนการปฏิบัติย่อมสำคัญกว่าผลที่จะได้รับ กล่าวคือต้องพิจารณาว่ากิจกรรมนั้น ๆ มีประโยชน์ทางการศึกษาและพัฒนาการของเด็กหรือไม่

15. ควรร่วมมือกันทำงานและร่วมมือรับผิดชอบ โดยมีการประสานงานกันระหว่างผู้จัดทำคือ ครูกับนักเรียน

16. ควรมีกฎระเบียบข้อบังคับในการร่วมปฏิบัติงานไม่มากนัก

17. การร่วมกันจัดกิจกรรมนั้นควรจะใช้หลักการประชาธิปไตย

18. การประเมินผลกิจกรรมจะต้องให้ครอบคลุมไปทั่วทุกแผน

วันนอร์ มะทา (วันนอร์ มะทา 2523 : 8) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

1. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินงานอย่างประชาธิปไตย

2. ให้นักเรียนมีอิสระในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม

3. สมาชิกของกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเป็นนักเรียนในสถาบันการศึกษานั้น ๆ

4. ในการปฏิบัติงานครูจะต้องตระหนักว่า การจัดกิจกรรมนั้นจะมุ่งช่วยการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ

5. การจัดกิจกรรมหลักสูตรควรจะมีความสำคัญเท่ากับการจัดการเรียนการสอน

6. ควรจัดให้มีการแนะแนวในการจัดกิจกรรมอย่างดียิ่ง

7. โครงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและสภาพของสังคม

8. การจัดงบประมาณสำหรับการจัดทำควรพิจารณาให้เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภท

9. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรจะสอดคล้องกับบทเรียนในชั้นเรียน

10. อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดทำกิจกรรมต้องมีการเตรียมให้พร้อมเพียง

11. สถานศึกษาจะต้องมีความรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือในการจัดทำกิจกรรม

12. ควรมีการจัดการแนะนำ และควบคุมในการใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมอย่างละเอียดรอบคอบ

13. ควรยอมรับให้สังคมภายนอกเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือการจัดกิจกรรม
14. ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อสำรวจดูผลจากการที่ต้องจับจ่ายไป
ระดับ นิลพังงา (ระดับ นิลพังงา 2524 : 66-75) ได้อธิบายถึงหลักการจัด
กิจกรรมนักเรียนไว้อย่างละเอียดซึ่งพอจะสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนต้องเกิดความต้องการ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียน
เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อผู้เรียน
2. การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
3. กิจกรรมที่จะจัดควรจะสอดคล้องกับสภาพฐานะประเภทและวัตถุประสงค์ของ
สถาบัน
4. กิจกรรมนักเรียนที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับสภาพความต้องการ
ของสังคมและสอดคล้องกับสภาพต่าง ๆ ของสังคมด้วย
5. ผู้เรียนแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันการศึกษา ดังนั้นนักเรียนควรเป็น
ผู้วางโครงการ ดำเนินงานจัดกิจกรรมเอง ครูที่ปรึกษาควรเป็นแต่เพียงคอยให้คำแนะนำเท่านั้น
6. สถาบันการศึกษาควรมีแผนการที่ก่อให้เกิดประโยชน์
7. ผู้เรียน ครูอาจารย์และผู้บริหารควรช่วยเหลือส่งเสริมและทำให้โปรแกรมกิจกรรม
ให้ได้รับประโยชน์ยิ่งขึ้น
8. โครงการจัดกิจกรรมนักเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างประชาธิปไตย
โดยใช้หลักการของประชาธิปไตย
9. ถ้าสามารถทำได้ควรจัดกิจกรรมไว้ในเวลาเรียน
10. กิจกรรมทุกประเภทจะต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมของสถาบัน
11. ควรให้ผู้เรียนมีอิสระในการสมัครเข้าร่วมกิจกรรม
12. ในการทำกิจกรรมไม่ควรให้สิทธิพิเศษที่จะไม่ต้องเรียนหนังสือ
13. ควรเริ่มจัดกิจกรรมแต่น้อย แล้วจึงค่อยขยายให้มากขึ้น
14. ผู้บริหารจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน
15. สถานที่ อุปกรณ์ ต้องมีการเตรียมให้เพียงพอ และจัดดำเนินการอย่างระบบ
เป็นระเบียบ
16. นักเรียนควรจะรู้เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมที่เข้าร่วมเป็นอย่างดี

17. กิจกรรมแต่ละหน่วยควรมีระเบียบการทำงานของตนไว้เพื่อประโยชน์ของผู้ที่จะจัดงานต่อไปภายหน้าและเป็นประวัติของโรงเรียนด้วย

อาจกล่าวได้ว่าโดยหลักการแล้วกิจกรรมนักเรียน ควรเป็นเรื่องของนักเรียน โดยนักเรียนและเพื่อนนักเรียน แต่ในขณะที่เดียวกันสถานศึกษาจะปฏิเสธความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านนี้ไม่ได้ สถานศึกษาควรมีบทบาทเข้าร่วมในการดำเนินงาน วางระเบียบ กฎเกณฑ์ในการดำเนินงานร่วมกันกับนักเรียน ซึ่ง ประภาพรรณ สุวรรณสุข ได้เสนอหลักการของการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้ (เชาวน์ มณีวงศ์ 2527 : 128-131)

1. นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของโรงเรียน

สิ่งแรกที่โรงเรียนจะต้องกระทำก็คือ การยอมรับว่านักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของโรงเรียน มีสิทธิและหน้าที่อันชอบธรรมที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของตนเองภายในโรงเรียน ซึ่งถ้าโรงเรียนไม่รับหลักการในข้อนี้แล้ว การจัดทำกิจกรรมนักเรียนย่อมจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่เกี่ยวกับการฝึกให้นักเรียนรู้จักการเป็นสมาชิกที่ดีในระบอบประชาธิปไตย เพราะเนื่องจากว่าโรงเรียนยังใช้การปกครองด้วยระบบอัตตาริปไตยอยู่

2. กิจกรรมที่กำหนดขึ้นควรกำหนดไว้ในตารางเวลาเรียนหรือปฏิทินโรงเรียน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมนักเรียนนี้ไม่มีกำหนดเวลาตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละโรงเรียนซึ่งต้องคำนึงถึงสถานที่ ประเภทของกิจกรรมที่จัด ความพร้อมของนักเรียน และเวลาที่สามารถจัดรวมกันได้ เวลาที่ใช้จัดกิจกรรมนักเรียนที่อาจทำได้ คือ

2.1 วันหยุดราชการ หรือวันหยุดพิเศษ

2.2 กำหนดเอาวันใดวันหนึ่งในเวลาเรียน ในช่วงโมเมนต์ก็ได้ เช่น วันศุกร์

2 คาบเรียนสุดท้าย

2.3 เวลารับประทานอาหารที่เหลือ

2.4 ก่อน หรือหลังเวลาเรียน

2.5 วันปิดภาคเรียน

ทางโรงเรียนจะกำหนดเป็นวันใด เวลาใดก็ได้ ข้อสำคัญก็คือต้องระบุและกำหนดไว้ในปฏิทินของโรงเรียน

3. นักเรียนทุกคนควรจะได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม

ถ้าโรงเรียนมีความเชื่อในหลักการที่ว่า กิจกรรมมีประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริงแล้วละก็ ควรเปิดโอกาสหรือแสวงหาโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยกำหนดว่าผู้เรียนจะเข้าร่วมในกิจกรรมนักเรียนจะต้องเป็นผู้ที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีเท่านั้น และในการให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นจะต้องไม่เป็นการบังคับ ควรจะใช้วิธีเร้าให้นักเรียนมีความสนใจ เมื่อนักเรียนเกิดความสนใจเขาก็เต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม บางครั้งครู อาจารย์ อาจจะพบเห็นว่ามีนักเรียนหลายคนเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภท อันนี้จะมีผลกระทบบ้างถึงผลการเรียนของนักเรียน และจัดเข้าลักษณะกันที่สำหรับนักเรียนคนอื่น ๆ ด้วย จึงควรจำกัดการเป็นสมาชิกหรือการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนแต่ละคน อย่างน้อยคนละหนึ่งชุมนุมแต่ต้องไม่เกินคนละ 3 ชุมนุม หรือ 3 กิจกรรม

4. การเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนต้องยึดหลักประชาธิปไตย

ในการที่จะรับนักเรียนเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุม ควรเป็นไปตามวิถีทางแห่งประชาธิปไตย นักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนช้า ฉลาด รวย จน สวย น่ารัก น่าเกลียด ควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเป็นสมาชิกชุมนุมตลอดจนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งควรเป็นไปตามความสมัครใจ ความสนใจ ของนักเรียนแต่ละคน

5. การจัดกิจกรรมนักเรียนควรมุ่งที่นักเรียนเป็นสำคัญ

เนื่องจากการจัดกิจกรรมนักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนในโรงเรียนให้กว้างขวางขึ้น ดังนั้นนักเรียนในโรงเรียนเท่านั้นที่ควรได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะกีดขวางการมีส่วนร่วมของบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน บุคคลอื่น ๆ ในชุมชนอาจเข้าร่วมในลักษณะอื่น ๆ ได้เช่น เป็นวิทยากร การบริจาคทรัพย์ หรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

6. ไม่พยายามใช้เวลาเรียนจัดกิจกรรม

นักเรียนบางกลุ่มชอบใช้เวลาเรียนปกติจัดกิจกรรม ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้เสียผลต่อการเรียนของนักเรียน การสอนของครูไม่เป็นไปตามกำหนด ไม่ครบถ้วนตามกระบวนการหลักสูตร กับทั้งอาจทำให้ผู้ปกครองมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนได้ ครูต้องสอนให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาอย่างถูกต้อง หลักการนี้อาจยืดหยุ่น ได้รับการยกเว้นได้บ้าง แต่ไม่ควรบ่อนัก

7. ผู้นำนักเรียนควรจะได้รับการฝึกฝนและพัฒนาอย่างเหมาะสม

ครู อาจารย์ ควรมีความรับผิดชอบที่จะสอนนักเรียนให้เข้าใจถึงหลักการเลือกผู้นำ พร้อมทั้งฝึกการเป็นผู้นำให้กับนักเรียนด้วย การที่นักเรียนรู้จักและสามารถแยกแยะและเลือกผู้นำได้อย่างเหมาะสมนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่า นักเรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม อีกทั้งยังเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโรงเรียนอีกด้วย สำหรับผู้ที่จะเป็นผู้นำสมควรที่จะได้รับการฝึกฝนก่อนที่จะรับบริหารงาน

8. ต้องมีการดูแลและแนะนำในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ

โรงเรียนไม่สมควรควบคุมการจัดกิจกรรมของนักเรียน แต่ควรที่จะดูแลให้คำแนะนำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยการรับผิดชอบในการพัฒนา ประสานงาน และร่วมมือกับนักเรียน

9. การเข้าร่วมกิจกรรมของครู อาจารย์ จัดเป็นการทำงานตามปกติ

การที่ครู อาจารย์ เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนนั้น ควรจะได้รับการยอมรับจากผู้บริหารโรงเรียนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติของครู ซึ่งจะทำให้ครูมีกำลังใจในการเข้าร่วมกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

10. ผู้บริหารและครูควรทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา มิใช่ผู้สั่งการ

เนื่องจากการปฏิบัติตัวของครูในการสอนตามปกติมักจะเป็นผู้ดำเนินการและสั่งการ อยู่เสมอ อาจทำให้ครู อาจารย์มักลืมนัดในเวลาเข้าร่วมกิจกรรมกับนักเรียน จึงอาจปฏิบัติตนเหมือนอยู่ในห้องเรียนที่ครูเคยสอน เคยควบคุมชั้นเรียนที่ครูจะต้องมีหน้าที่ควบคุมชั้นเรียนได้ ดังนั้น ครู อาจารย์ จึงนึกเสมอว่า หน้าที่ของครูอาจารย์ ควรเป็นแต่เพียงให้คำปรึกษาช่วยเหลือ พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่นักเรียน

11. กิจกรรมควรเริ่มด้วยสิ่งง่าย ๆ เล็ก ๆ ไปสู่กิจกรรมที่ยากและใหญ่ขึ้น

ในการทำกิจกรรมควรให้นักเรียนเริ่มจากสิ่งง่าย ๆ เล็ก ๆ ขึ้นไป จะเป็นผลดี และเมื่อนักเรียนมีประสบการณ์ดีแล้ว จึงค่อยทำในกิจกรรมที่มีขนาดใหญ่และยุ่งยาก ซับซ้อน ขึ้นถ้าเริ่มต้นด้วยกิจกรรมใหญ่ ๆ ยุ่งยากมากและไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้นักเรียนเกิดความท้อแท้ใจ หมัดกำลังใจที่จะทำต่อไป นอกจากนี้ในการเลือกกิจกรรม ควรคำนึงถึงสภาพของโรงเรียน ท้องถิ่น สถานที่ บุคลากร งบประมาณ และส่วนประกอบอื่น ๆ ด้วย

12. ควรมีการเก็บบันทึก ประเมินผล กิจกรรมที่ทำไปแล้ว

เมื่อทำกิจกรรมไปแล้วควรได้มีการจด บันทึกและประเมินผลการทำกิจกรรม เก็บเข้าแฟ้มอย่างดี ข้อความที่จดบันทึกควรละเอียด ครอบคลุมทุกเรื่อง เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการจัด ผลที่ได้รับ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

13. กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมด้วย

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโดยไม่ให้ชุมชนรู้เห็นและร่วมกิจกรรมบ้าง ย่อมก่อให้เกิดผลเสีย คือจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเท่าที่ควร โรงเรียนจึงควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนได้ทราบและบางกิจกรรมอาจขอความร่วมมือจากชุมชนด้วย ซึ่งชุมชนจะมีกำลังผลักดัน เกื้อหนุนกิจกรรมนักเรียนได้เป็นอย่างดี

14. กิจกรรมนักเรียนควรได้รับความสำคัญเท่าเทียมกับกิจกรรมในหลักสูตร

ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญต่อกิจกรรมนักเรียนเช่นเดียวกับกิจกรรมในหลักสูตร แต่มิได้หมายความว่า จะให้ความสำคัญไปทุกกิจกรรม ควรที่จะได้มีการพิจารณาวางหลักเกณฑ์และลำดับความสำคัญกันเสียแต่ต้น กิจกรรมใดควรทำก่อนและหลัง ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับเป็นสำคัญ

จากแนวคิดด้านหลักการจัดกิจกรรมนักเรียนของนักการศึกษาต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อาจสรุปได้ว่าหลักสำคัญในการจัดกิจกรรมนักเรียน คือ จะต้องเป็นกิจกรรมเพื่อ ผู้เรียนและโดยผู้เรียน กิจกรรมจะต้องเป็นไปตามความสนใจ ความต้องการและความสามารถ ของผู้เรียน กิจกรรมทุกอย่างควรกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ไว้ให้ชัดเจนแน่นอน ควรมีแผนการ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ผู้เรียน ครู อาจารย์และผู้บริหาร ควรช่วยส่งเสริมและทำให้การจัด กิจกรรมนักเรียนมีคุณค่าและมีประโยชน์สูงสุด การจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนดำเนินงาน อย่างประชาธิปไตย กิจกรรมทุกอย่างมุ่งส่งเสริมการพัฒนาและความเจริญของผู้เรียนใน ด้านต่าง ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นควรจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ครูอาจารย์และผู้บริหาร ให้การสนับสนุนและมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน เป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมนักเรียนจะต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของ โรงเรียน และกิจกรรมนักเรียนที่แต่ละโรงเรียนจัดให้มีขึ้นนั้น จะต้องสอดคล้องกับนโยบายวัตถุประสงค์ แนวคิดของแต่ละโรงเรียน ในขณะเดียวกัน ก็จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนข้อกำหนด แนวทางของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรงด้วย

ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียน ถึงแม้ว่าผู้เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อที่จะได้จัดกิจกรรมนักเรียนให้มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ด้วยกันก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติการจัดกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาต่าง ๆ นั้น จะต้องดำเนินตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้กระทรวงศึกษาธิการ ได้วางแนวปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน จากคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 3)

1. การจัดกิจกรรม ต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ
 2. จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
 3. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง
 4. จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู
 5. การจัดกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
 6. การจัดกิจกรรมใด ๆ จะต้องมีการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับนั้นจะต้องเป็นของโรงเรียน
 7. นักเรียนจะต้องเข้าร่วมในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ไม่น้อยกว่า 1 อย่าง การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละภาคเรียน จะเป็นกิจกรรมอย่างเดียวกันหรือไม่ก็ได้
 8. ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู-อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมรับผิดชอบดำเนินการ
 9. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่อยู่ปัจจุบันในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา
 10. การจัดให้มีกิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น
 11. การจัดกิจกรรมใด ๆ ให้โรงเรียนควบคุมเรื่องการรับ-จ่ายเงินหรือพัสดุสิ่งของอื่น ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและประหัต เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ
 12. ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย
- ให้กรมเจ้าสังกัดควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบนี้

8.7 ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

การจัดกิจกรรมนักเรียน ถ้าหากได้จัดดำเนินการตามแนวคิดที่ถูกต้อง คือ เพื่อเสริมให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์แล้ว จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองโดยตรงแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง สังคมและประเทศชาติในที่สุด จะเห็นได้มีนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนไว้ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2520 : 107-111) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน โดยอ้างถึงข้อเสนอของ แฟรงคลิน เอ. มิลเลอร์ และคนอื่น ๆ (Franklin A Miller and other 1956:13-20) ไว้ดังนี้

1. มีประโยชน์ต่อตัวนักเรียน
2. มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์
3. มีส่วนช่วยให้การบริหารโรงเรียน
4. มีส่วนช่วยสังคม

จากแนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายรายละเอียดของประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนทั้ง 4 ประการได้ดังนี้

ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง

กิจกรรมนักเรียนมีประโยชน์โดยตรงต่อตัวนักเรียนเองในหลายประการ เช่น

1. ทำให้นักเรียนได้กระทำการที่ตนเองสนใจ เช่น บางคนชอบดนตรี ก็มีโอกาที่จะฝึกซ้อมและเล่นดนตรีตามความสนใจ นอกไปจากนั้นกิจกรรมนักเรียนยังช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความสนใจใหม่ ๆ เช่น กีฬา ดนตรี หนังสือพิมพ์ สละสมแสดมปี เป็นต้น
2. กิจกรรมนักเรียนเป็นประสบการณ์ที่ช่วยสร้างให้นักเรียนเป็นผู้นำรู้จักเป็นผู้ตาม และมีความร่วมมือกับผู้อื่น
3. กิจกรรมนักเรียนช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนมีน้ำใจ รักพวกพ้อง รักโรงเรียน เช่น กิจกรรมกีฬา เป็นต้น
4. กิจกรรมนักเรียนช่วยให้นักเรียนได้พบเพื่อนใหม่ ทำให้การสังคมของนักเรียนกว้างขวางขึ้น
5. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้โรงเรียนน่าอยู่ น่าสนใจ และจะทำให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนมากขึ้น

6. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทางจิต นักเรียนได้พักผ่อนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักแพ้-ชนะ และการให้อภัย

7. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีความอดทน ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ของคนอื่น

8. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนติดต่อกับคนอื่น รู้จักปกครองตนเอง เช่น สภานักเรียน การจัดทัศนাজร เป็นต้น

9. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น เช่น การเป็นกรรมการในชุมนุมต่าง ๆ

10. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

11. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทางสังคมโดยรอบด้าน เพราะต้องพูด ต้องติดต่อ ต้องรู้จักวางตน

12. กิจกรรมนักเรียนจะช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกทางสร้างสรรค์ เช่น จัดพานไหว้ครู จัดประกวดกระทง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองทำบ้าง

13. กิจกรรมนักเรียนอาจช่วยให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จในชีวิตนักเรียนบางคนอาจต้องลาออกเพราะไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน แต่เขาอาจเป็นขวัญใจของเพื่อน ๆ ในสนามกีฬาก็ได้ การที่บุคคลเคยประสบความสำเร็จในชีวิต อาจทำให้เขาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

14. กิจกรรมนักเรียนอาจนำไปสู่อาชีพหลักหรืออาชีพรองได้

กิจกรรมนักเรียนมีส่วนเสริมสร้างให้หลักสูตรสมบูรณ์ขึ้น

กิจกรรมนักเรียนสามารถส่งเสริมให้หลักสูตรสมบูรณ์ขึ้น เช่น

1. เป็นการซ่อมเสริมหรือกระตุ้นประสบการณ์ในชั้นเรียน ครูหลายคนเวลาสอนหนังสือในชั้นเรียนอาจหวังผลเพียง 50 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้น ส่วนที่เหลือนักเรียนอาจหาเพิ่มเติมจากนอกชั้นเรียน เช่น การเข้าร่วมในกิจกรรมวิชาการ นักเรียนอาจเป็นในวิชาวิทยาศาสตร์ แต่อาจมีความสุขและสนุกในกิจกรรมของชุมนุมวิทยาศาสตร์ก็ได้

2. เป็นการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ซึ่งอาจรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรได้ กิจกรรมทางวิชาการนั้นนักเรียนได้มีโอกาสลองทำเอง และถ้าเกิดผลดี ครูยอมนำเอาไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนได้

3. กิจกรรมนักเรียนช่วยทำให้บทเรียนในห้องเรียนมีความหมายขึ้น เช่น ในห้องเรียนครูอาจอธิบายกฎเกณฑ์ของจรวด การจัดเลี้ยงน้ำชา การส่งวิทยุ แต่สิ่งเหล่านี้นักเรียนไม่มีเวลาพอที่จะปฏิบัติในชั้นเรียน กิจกรรมทางวิชาการ เช่น ชุมนุ่มต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนได้ลงมือทำสิ่งเหล่านี้จริง ๆ จะช่วยทำให้บทเรียนมีความหมายขึ้น

4. กิจกรรมนักเรียนย่อมช่วยให้ครูได้มีโอกาสแนะแนวนักเรียนทั้งเป็นรายคนและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมนักเรียนมีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน

กิจกรรมนักเรียนย่อมมีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียน เช่น

1. กิจกรรมนักเรียนทำให้เกิดความร่วมมืออย่างดีระหว่างนักเรียน ครูและผู้บริหาร
2. กิจกรรมนักเรียนมีส่วนช่วยให้ฝ่ายบริหารต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจการนักเรียน มีการประสานงานกันดีขึ้น
3. กิจกรรมนักเรียนทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนที่นั่งเรียบร้อยในห้องเรียน อาจมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปในสนามกีฬา หรือบนเวทีละคร
4. กิจกรรมนักเรียนบางประเภท เช่น สภานักเรียน ทำให้นักเรียนได้มีส่วนในการบริหารโรงเรียนโดยปกครองตนเอง
5. บางโรงเรียนยอมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยตรง

กิจกรรมนักเรียนมีส่วนช่วยสังคม

การจัดกิจกรรมนักเรียนที่ดีนั้น ย่อมมีส่วนช่วยชุมชนและสังคม เช่น

1. สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. มีกิจกรรมบางอย่างที่ชุมชนสามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้ เช่น การทัศนศึกษา การกีฬา เป็นต้น
3. กิจกรรมบางอย่างสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมโดยตรง เช่น ลูกเสือ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

นอกจากนี้จากการศึกษาค้นคว้าของ เชาวนีย์ มณีวงศ์ (เชาวนีย์ มณีวงศ์ 2527 : 120-121) ได้รวบรวมแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียนของนักการศึกษาต่าง ๆ ไว้อีก ดังนี้